

Deset bodů

adresovaných formou otevřeného dopisu Federálnímu shromáždění ČSSR, České národní radě, federální vládě, vládě ČSR a UV KSČ.

Je tomu rok, co několik našich čelných představitelů bylo dopraveno k nerovnému jednání, jehož výsledkem byl tzv. moskevský protokol. Je to protokol o ponižení plnoletých a svěřákových národů, které se nám neprovinily. Velšac, která k nám vyslala vojáka, se odvolávala na socialismus, který prý byl u nás ohrožen. Nebyl tu však ohrožen socialismus, ohroženo bylo jen postavení lidí, kteří jej 20 roků kazili. Náš obrodný proces přinesl roku 1968 téměř všeobecné přesvědčení, že se dají napravit chyby, že budou odčiněny křivdy a bude zase možno se chtít pracovat. Tehdejší vláda a obrozující se KS byly na dobré cestě lokázat, že socialismus neměl být trvale spojen s nafiizováním, omezováním a nouzí, ale může dát lidem všechny tradiční svobody, vybojované v dřívějších revolucích a na nich pak stavět společnost nejen vyspělejší ekonomicky, ale i morálně. Naše snaha byla i ve shodě s dělními ideály socialistické hnutí, kt. prosazovalé právo na svobodu národů i člověka, odmítalo velmocenské násilí, tajnou diplomacii a kulšárovou politiku. Internacionální povinností všech, kdo vůbec ještě původní soc. cíle uznávají, bylo proto nerušit naši práci, chovat se k nám slušně a ponechat na čs. lidu, aby na zpátečnické síly doma či v zahraničí nevnutily nějaký prohnitý starý fád.

Už rok tadý říjeme ve vnučených poměrech. Za tu dobu se život u nás jen zhoršil. Zásobování je špatné, ceny rostou, výroba je v nedařu a na pravé přičiny se ještě nesáhlo. Mnoho schopných a nadaných řádně zvolených lidí muselo odejít správce nebo z funkce. Akční program z dubna 1968 je bod po bodu rušen, společenské organizace jsou násilnými zásahy umrtvovány, veřejnost je vylučována z tvorby státní politiky, závažné otázky se rozhodují ve skupinách jedinců místo v demokratic. orgánech státu. Ani jeden český orgán moci nezvelel z projevené vůle lidu. Manuát celostát. parlamentu prošel. K tomu všemu zsmožňuje cenzura o těchto věcech veřejně ječet, což vyhovuje i lidem omezeného myšlení a rozkazovací povahy, starým oportunistům i novým kariéristům, protože mohou tvrdit co chtějí, překrucovat fakta, poslouchat lidi a pořádat kampaně v novinách na něž jim nikdo nemůže odpovědět. Přitom dříve tvrdí národu d očí, že teď se může konečně říkat pravda. Pravda si však musí hledat cestu postaranními cestami, ne jejichž spolehlivost nemůže nikdo brát odpovědnost a kdy může také docházet k provokacím. Mnoho lidí je dnes už stíháno a někteří mají být prý dokonce vězněni proto, že chtěli náhradně plnit funkci, kt. v kular. státě má svobod. tisk.

Nesouhlasíme a takov. ml poměry a nechceme mlčet, proto se tímto způsobem obracíme k zákonodár. sborům republiky, k federál. a národ. vládě a k UV KSČ s prohlášením, v němž chceme otevřeně a s rizikem, že se nám dostane známé primitivní odvěty, vyslovit tento svůj pšestoj:

1) Odmítáme to, co se stalo před rokem, protože je to pošlapání mezinár. práva, pošpinění jména socialismu i porušení zásad obyčejné slušnosti. Jsme pro dodržování všech mezinár. smluv. Zajména socialistickými státy je však potřebné vzorné dodržování a zschování suverenity každého z nich. Požadujeme, aby jejich vlády předvedly světu poněkud vyspělejší způsob odstranování nedorozumění a sporů. Považujeme pobyt sovět. voják u nás za příčinu neklidu a za překážku obnovení přátel. vztahů. Žádáme nejvyšší orgány státu, aby zahájily jednání o jejich odchodu.

2) Nesouhlasili jsme s politikou stálých útupků před vyhrožováním a odmítáme zvláště důsledky cizího vmšování po dubnu 1969, kdy se utužil byrokratický způsob vlády, došlo k čistkám ve státním, straním, i hosp. aparátu ve prospěch méně schopných, však poslušnějších lidí nebo těch, kteří ztratili důvěru občanů. Protestujeme proti rozpuštění dobrovolných občanských organizací, jejichž činnost neodporuje zákonům a proti snahám o rozštěpení některých organizací. Odsuzujeme zákeř koordinac. výboru tvůrčích svazů na základě nepravdivých důvodů. Odmítáme mocenský zásah do záležitostí Svazu vysokoškolských studentů.

3) Pohrdáme cenzurou, jejich zavedení nás zřadilo mezi politováníhodné národy, kt. nesmějí mluvit k sobě ani k světu. Cenzura nás vrací o sto let zpátky. Májí výměnu názorů a informací, znemožňuje tvorbu informovaného veřejného mínění, podporuje četbu hlupostí, ztěžuje kontrolu moci, chrání neschopné funkcionáře a nakonec umožňuje další politic. nemravnosti. Znamená krok k tomu, aby se umění i věda staly jen služkou moci, trpěnou ozlobou na státní úřední.

4) Nevěříme ujišťování, že nepříště bude u nás dodržována zákonnost a že nedojde k opakování institucionalizované zločinnosti z padesátých let, jestliže nebude bezpečnost postavena pod úřadnou a viditelnou kontrolu civilních orgánů, hl. zákonodárných sborů. Místo toho však pozorujeme, že ochabuje nebo ustalo stíhání osob, kt. porušovaly zákonnost, a že takové osoby jsou stále ve funkcích a staly se nekritizovatelnými. Zákeř Společnost pro lidská práva považujeme za nedobry příznak. Přejeme si, aby by co nejdříve ratifikován a uveden v život mezinárodní pakt o občanských a politic. právech a pak o právech hospodářských, sociálních a kulturních.

5) Neuznáváme dluhu komunistické strany jako mocenské organizace, její ~~uznávání~~ nadřazení nad státní orgány, odpovědné všemu lidu. Stavení kategorie stranictví nad kategorií občanství je nehoráznost. Trváme na tom, že komunistická strana si může vydobýt vedoucí dluhu ve společnosti jen tím, že si získá její důvěru akvělým plněním toho, co společnost nejvíce žádá. Vztahy mezi politickými stranami v Národní frontě nemohou být jiné než partnerské. Nekomunisté, jichž je většina, nejsou povinni žít v poměrech, na něž mohou působit. Vážíme si těch komunistů, kteří se snažili zbavit stranu deformací a chápují své poslání jako službu tomu, co bylo označeno výrazem "socialismus a lidskou tvář". Podporujeme ty z nich, kteří trvají na legalnosti lenin svazového XIV. sjezdu strany.

6) ZEMSKÝ Světš nebude se cizí záseh do československých věcí projevil v národním hospodářství. V této oblasti byla přerušena svobodná diskuse, zabráněna příprava zákonů sčících k legalizaci podnikových rad a kde byly tyto rady už stanoveny, byla jejich činnost ochromena. Znovu jsou potlačovány ekonomické stimuly a pozorujeme neosvědoměné snahy libovolně diktovat ekonomické vztahy. Vina za stále horší krizi se dává lidem, kteří prosazovali ekonomickou reformu, přesto, že každý ví, že nebyla úspěšně provedena. Vina se dává i dělníkům pro špatnou pracovní morálku a nízké uodnění. Ve skutečnosti však je dělník často na pochybách, kde má vůbec pracovat, když výsledek není stále nikde, protože se z lásti vyplývá v neznámou a zčásti již na účel, a tím nezochlášá na placení zduřelé státní administrativy a donucovacího aparátu, jako je cenzura, tajná policie či armáda, které nikdy nestřily v pravý čas, na činnování strážové propagandy, proslulé svou neúčinností a na korumpování početného aparátu různých organizací. Má dělník pracovat, když tím pomáhá setrvat ve funkci lidem, kteří před rokem už byli správně na odchodu? Má víc pracovat, když mu víc peněz často není k ničemu? Považujeme takovéto náhady za pochopitelné. Vždyť lidé potřebují znát smysl a cíle své práce, denně se přesvědčovat, že jsou odborně řízení a musí mít právo vyslovit se k problémům ekonomiky z hlediska dané profese i z hlediska celostátního. Ovšem každou neúspěšnou či špatně odhláanou práci trestáme se všichni navzájem za něco, čto jsme nezávinili a co bychom uměli napravit. Jsme pro to, aby dělníci a zaměstnanci, kteří mají ve svém čele ředitele, vedoucí a funkcionáře, jimž věří a jichž si váží, poskytli jim největší podporu řádnou práci a kázní, zároveň však myslíme, že pracovat pod neschopnými nebo vnučenými nadřízenými je nesnesitelné. Rozpor však nemůže být řešen k tíži celé společnosti, nýbrž odchodem takových lidí. Posádnout toho všemi zákonnými prostředky je právem odborových organizací. Žádáme tedy, aby byl co nejdříve vydán takový zákon o socialistickém podniku, kt. umožní, aby o výrobě rozhodovaly s respektem ke státnímu plánu odborné kádr a aby dělnictvo mělo vliv na rozdělování a investice. Žádáme, aby byla zachována práva odborů, jež vyplývají z Charty Světové odborové federace. Hovoří-li se o třídním zájmu dělníků, toto je tedy nyní jejich třídním zájmem, shodným se zájmy nás všech.

7) Neschválíme s odkládáním voleb do NS národních výborů a hl. do zákonodárných orgánů, protože odklad znamená prodlužování poměrů, kt. se podobají výjimečnému stavu. Přejeme si volby podle takového volebního zákona, kt. prohloubí socialistic. demokracii. V zákoně má být obsaženo právo petičních výborů občanů navrhnout své vlastní kandidáty a také způsob, jak odvolávat poslance z funkce. Volby, kt. by se podobaly volbám z předěšlých období, odmítáme už předem a nezúčastníme se jich.

8) Jsme rádi, že z bohatého demokratizačního programu, který byl v Akčním programu KSČ z loňského roku, uskutečnila se federalizace státu. Přejeme slov. národu rozmach, jsme pro součtení a doplnování našich dvou ekonomik. Budeme se stavět proti vyvolávání roztržek, poezírání a proti maloduchému handrkování o to málo, co společně máme. Důležité totiž je, c o bude dál. A tu zjišťujeme, že se federalizace zastavila před rozhodujícími mocenskými orgány - OV KSČ. Jsme pro to, aby federalizace byla skutečná, činná, aby se zase nezměnila jen ve formální stvrzování rozhodnutí učiněných o našich národech v úzké skupince lidí, kteří k výkonu své moci žádnou federalizaci nepotřebují.

9) Když cenzura umlčuje kritiku, když hrubé zásahy do složení stát. orgánů i občanských organizací mají zastrašit lidi, a když bezcitní pisatelé v novinách mírně úrovně zřejmě připravují atmosféru pro horší věci, prohlašujeme zřetelně, že právo neschválit s císařem a vládkou je odvěká přirozené právo člověka. Už osvicené monarchie uměly ho využít jako konstruktivní síly. Proto se ptáme, jak bude tato otázka vyřešena u nás. A do jejího vyřešení vyhrazujeme si právo neschválit, kt. projevíme tím, že budeme odporovat zákonnými metodami všemu, co bude proti našemu rozumu a lidskému svědomí a proti našemu přesvědčení jako občanů usilujících o socialismus demokracický a lidský nebo co bude proti dobrým tradicím této země. Nechceme sehat k ilegálním formám, využijeme však všech svých dosažitelných organizací k hájení svých názorů. Budeme usilovat o horizontální dorozumění mezi složkami společ. organizací. Tak jako odmítáme nedejme v mezinárod. vztazích, odmítáme je i při řešení vnitropolitických sporů, proto svůj odpor k funkcionářům, kt. by za normálních poměrů museli být odvoláni, projevíme tím, že je budeme nevidět a neslyšet, že je nepotkáme a že nepoužijeme jejich služeb. Vyjádříme solidaritu lidem pronásledovaným pro politické názory.

10) Zápor však není naším cílem. I v nejhroších situacích život potřebuje jít dál. Myslíme si, že žádný útlak nemůže zcela umlčet myšlení a umrtvit veškerou práci. Jsme pro to, aby každý občan dělal vše, co může dobrého udělat, především, aby dobře vykonával své povolání, zvl. takové, jímž přímo slouží jiným občanům, jako napr. v zásobování, dopravě, zdravotnictví, školství, stíhání kriminální činnosti apod. Pracovníci vědy, výzkumu a kultury nemohou zastavit práci nikdy. Dál budou vznikat nová díla, budou se navazovat pracovní kontakty. Mladí lidé vystupují a vyučí se nejen do té míry, do jaké budou smět či muset, ale jak dalece budou chtít. I v politické nevolbě může se vyspělý národ bránit tím, že praktickými skutky nepřelitické povahy prosadí svůj styl života, svou životní filosofii, svou povahu. Můžeme např. obtížně ale přece jen zlepšovat své obyčijí i obec, ozdravovat život. I pracovní prostředí, omezovat škody, hospodárně nakládat s tím, co máme. Můžeme se bavit způsobem, který vyhovuje nám a učinili tomu, koho bavit nechceme. Můžeme kultivovat a roznožovat své záliby a zájmy. Víme, že svou situaci nemůžeme vždy řešit jen my, protože nejme středem světa hlavně silou jeho pohybu. Bývají doby, kdy je prostě třeba přetrvat a vytrvat na dosaženém. O to se budeme snažit v přesvědčení, že vývoj se nedá zastavit.

Závěrem odmítáme už předem obvyklá obvinění a nadávky, kt. můžeme očekávat. Nejme oportunisté, protože ti dnes tak jako vždy chytají vhodný vítr a jsou s mocnými. Neřikáme nic protistátního, protože žádný soubor osob, kt. se bude cítit napádan, nemůže se považovat za stát, a protože nechceme rozrušit instituce státu, nýbrž žádáme, aby fungovaly, jak podle ústavy mají. Neusmýšlíme protistátnicky, což by dokázala svobodná diskuse ve straně, ani protisocialisticky, protože nám jde o takovou formu socialismu, kt. může mít úspěch ve vyspělých zemích a usilujeme o jeho očistění od odpadivých rysů, jež mu dávala vřava sektářských dogmatiků, vídychytivých karikatur a zvrhlých násilníků.

Nemáme důvod zastávat protisovětské stanovisko, pokud jde o záležitosti Sov. svazu, jsme pouze proti ^{státnímu} zasahování do svrchovanosti jiných států. Přejeme úspěchy sovětskému lidu. Budeme podporovat demokratické a socialistické síly světa ve snaze o mezinárodní odzbrojení, mírové urovnání sporných otázek, rozpuštění vojenských bloků.

Toto své stanovisko oznamujeme Federálnímu shromáždění ČSSR a České národní radě, Federální i národní vládě a ÚV KSC, aby s tím počítaly.

Dne 21. srpna 1969.

Rudolf Battěk, sociolog, poslanec ČNR, Václav Havel, spisovatel, Jiří Hočman, novinář, Luboš Kohout, politolog, Karel Kyncl, novinář, Vlastislav Nepraš, novinář, Luděk Pachman, novinář, Jan Tešáň, historik, Ludvík Václíček, spisovatel, Josef Wagner, místopředseda Rady sdružení mládeže, Emil Zátopek, sportovec.